

"העולם הזה" שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03-243386. תאריך: 136 • מען מברקי: "עולמפרם" • מורפם ב"הרפום החדש" בע"מ, תל אביב, רחוב בן אביגדור • הפצה: "גד" בע"מ • גזופות: "צ'ינקוגרפיה כספי" בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.

קיא קי

עוקות בדרך כלל באנשים קטנים ואל-מונים, ולא בבני משפחות מיוחסות. כבר דם של אלה אינו נחשב כנראה בעיני מרמרי.

לא העולם הזה הוא שסבר כי פרשת עמירם שפרינצק היא יוצאת-דופן וראויה לטיפול מיוחד. בני משפחתו של הנפטר, שאשתו שפכה חומצה בפניו, הם שסברו כך. הם שעשו כל מאמץ כדי להסתיר את הפרשה מעיני הציבור ולמנוע את פיר-סומה בעיתונים. לא מפני שהפרשה היא בלתי רגילה, אלא מפני ששם משפחתם של המעורבים בה היה בלתי שיגורתי.

אחת מהשתיים: או שחנוך מרמרי נכבד שלאנשים ששם משפחתם הוא שפרינצק, בלום, דיין או בן-גוריון, מגיע טיפול עי-תונאי אחר מאשר לאנשים ששםם הוא בוגל, אבוטבול או צ'מרמן; או שהוא סבור שהעיתונות בכללה צריכה להתעלם מכל פרשה וידיעה שיש בה כדי לפגוע בכבודם של אנשים ולצייר בפני קוראיה תמונת עולם אידיאלית, שבו אין רוצי חיים, אין אונסים, אין בוגדים ואין שופי-כים חומצה בפנים.

נכון שפרשת שפרינצק הובלטה בפיר-סום בהעולם הזה, הדבר לא היה קורה לוליא ניסו בה המישפחה להסתיר את הפרשה והיא היתה מתפרסמת בעת ש-אירעה במדורי החדשות של העיתונים, ככל פרשה אחרת מסוגה.

הטיעון "זה עניין פרטי", שמעלה חנוך מרמרי כהנמקה להתקוממתו נגד הפיר-סום, אינו תופס במקרה זה. יש קו גבול ברור המבדיל בין עניינים השייכים לת-חום הפרט, לבין אותם ההופכים עניין ציבורי.

אם זוג נשוי מתקוטט בין כתיב ביתו — אין זה מעניינו של איש. אם בעל בוגד באשתו, או אשה בבעלה, שוב זה עניינם הפרטי והבילבדי, ואין זה משנה מה שם משפחתם ומי היה אביהם. אבל ברגע שנעשים מעשים, המחייבים את התער-בות המישטרה או בתי-המישפט, יוצא הד-עניין מתחום הפרטיות והופך נחלה ציבור-רית. זכותו של הציבור למידע אינה גר-געת רק להחלטות הממשלה או פעולות העירייה. היא כוללת בתוכה גם את המת-רחש בבתי-המישפט, ואת מה שקשור ב-פעילות המישטרה ושאר מוסדות-הציבור.

ברגע שפרשת שפרינצק הגיעה אל בית-המישפט, היא חדלה להיות עניין פרטי. כאשר עיתון מתעלם ממנה, משום ש-מדובר בשם שפרינצק, יש בכך משוא-פנים.

נכון שפרשה אחרת מסוגה. הטיעון "זה עניין פרטי", שמעלה חנוך מרמרי כהנמקה להתקוממתו נגד הפיר-סום, אינו תופס במקרה זה. יש קו גבול ברור המבדיל בין עניינים השייכים לת-חום הפרט, לבין אותם ההופכים עניין ציבורי.

אם זוג נשוי מתקוטט בין כתיב ביתו — אין זה מעניינו של איש. אם בעל בוגד באשתו, או אשה בבעלה, שוב זה עניינם הפרטי והבילבדי, ואין זה משנה מה שם משפחתם ומי היה אביהם. אבל ברגע שנעשים מעשים, המחייבים את התער-בות המישטרה או בתי-המישפט, יוצא הד-עניין מתחום הפרטיות והופך נחלה ציבור-רית. זכותו של הציבור למידע אינה גר-געת רק להחלטות הממשלה או פעולות העירייה. היא כוללת בתוכה גם את המת-רחש בבתי-המישפט, ואת מה שקשור ב-פעילות המישטרה ושאר מוסדות-הציבור.

ברגע שפרשת שפרינצק הגיעה אל בית-המישפט, היא חדלה להיות עניין פרטי. כאשר עיתון מתעלם ממנה, משום ש-מדובר בשם שפרינצק, יש בכך משוא-פנים.

חנוך מרמרי תמה, בין השאר, מה הקשר בין העובדה ש"היהודי ליאון בלום לחם לסוציאליזם" ובין העובדה, שפניו של נכדו יענקל'ה נחתכו בשנתו על-ידי אשתו בסכין.

הקשר הוא שמי בילבד, אם עובדה זו מובלסת במיוחד, הרי זה בגלל הטבע ה-אנושי, המתעניין יותר במה שעולה בגר-רל אנשים המוכרים לו, מאשר בגורלם של אנשים שהם זרים לגביו.

יש מיליוני שיכורים בעולם. לילה ל-לה עוצרות מישטרות העולם רבבות ש-כורים וכולאות אותם עד להתפכחותם. העיתונים אפילו אינם מדווחים על כך. אבל כאשר עצרה המישטרה באשמת שיכרות את שרה צ'רצ'יל, בתו של מי שהיה ראש-ממשלתה המהולל של בריטניה, וינסטון צ'רצ'יל, זכה העניין לכתורת-ענק בעיתונות העולם.

בבית-מישפט בפרינצק, במישפטו של ישראלי המואשם בסחר-סמים, השמיעו הקלטות של שיחות-טלפון שלו. כשהוא מדבר עם אחד בשם שוילי, למשל, השיחה יכולה להיות מעניינת ומרתקת. אבל היא תוזכר רק באיזה מקום בשוליים. כשמי-תבר שהשיחה היתה עם אודי דיין בנהלל, בנו של משה דיין, היא מטפסת מייד אל הכותרות הראשיות.

להתרעם על הקשרים מעין אלה, זה כמו לבוא בטענות אל בורא-עולם מדוע ברא את בני-האדם כפי שבראם, ומדוע הסקרנות והרצון לדעת הם מתכונות ה-טבע-האנושי.

יש פיתגם אפריקאי המתמצת את כל מה שניסיתי לומר לעיל, במילים ספורות. הוא אומר: "ככל שהקוף מטפס גבוה יותר על העץ, כך גדל מיספר האנשים הרואים שהישבו שלו אדום."

תאמר

עקרונות שיש בהם אולי פגיעה בפרט ובכבוד האישי שלו. לא שזה טוב, נכון וצודק — אלא שטרם נמצאה שיטה טובה יותר שיש בה גם להבטיח את-זכויות הפרט וגם להגן על הכלל.

הכלל חייב לדעת על הפרשה, כדי שיר-כל לפקח על פעולות מוסדותיו וטיב הבי-צוע של חוקיו, לעמוד על תופעות חב-רתיות ולנקוט באמצעים הדרושים להגנה על החברה או לחיסול ליקויים חברתיים. אינטרס זה עולה, על-פי תפיסה הדמוק-רטית המערבית, על הצורך להגן על "צינעת הפרט". זהו אחד מיסודות חופש-העיתונות המערבי, עיקרון מרכזי שמרבים לשכוח אותו, אך שיש לו חשיבות מכרעת.

הנה קם חנוך מרמרי, ובמדורו "2" (העולם הזה 2034) הוא מתקומם בכל נפשו נגד מה שהוא מכנה "שיטת פעולה של עיתון מסויים", שפירסם את העניין המכונה בפיו "הטרדיה במישפחה נכדו של ליאון בלום, שאשתו חתכה את פניו במריבה מישפחתית על רקע בגידה".

במקרה, אותו "עיתון מסויים" הוא גם שפירסם את תגובתו המרירה והבלתי-מצונזרת של חנוך מרמרי על הפירסום, למרות שהיא כללה התקפה אישית על עורכיו של אותו "עיתון מסויים". כתביו וצלמיו, עד כדי הצדקה של פגיעה גר-פנית בהם.

אפשר היה להדפיס תגובה זו ב"עיתון המסויים" — ואך ורק ב"עיתון המסויים" — לא מפני שמישהו במערכת מסכים עם דיעותיו של חנוך מרמרי. אלא מפני שזו גם כן אחת מ"שיטות הפעולה של העי-תון המסויים", לאפשר לכותבים בו לכ-תוב את דיעותיהם, ללא התערבות והפי-רעה. כך שמי "שיטות הפעולה של העיתון המסויים" אינן נושאות-חן מלפניה, חייב להתקומם גם נגד "שיטת הפעולה" הזאת, המאפשרת להסית רצח עובדי אותו עיתון המדפיס את רשימותיו.

אפשר היה להדפיס תגובה זו ב"עיתון המסויים" — ואך ורק ב"עיתון המסויים" — לא מפני שמישהו במערכת מסכים עם דיעותיו של חנוך מרמרי. אלא מפני שזו גם כן אחת מ"שיטות הפעולה של העי-תון המסויים", לאפשר לכותבים בו לכ-תוב את דיעותיהם, ללא התערבות והפי-רעה. כך שמי "שיטות הפעולה של העיתון המסויים" אינן נושאות-חן מלפניה, חייב להתקומם גם נגד "שיטת הפעולה" הזאת, המאפשרת להסית רצח עובדי אותו עיתון המדפיס את רשימותיו.

"נכדו של ליאון בלום בבית-החולים של חנוך מרמרי, למי ידוע יותר כבוד?"

כשם ששיטת הפעולה של הדמוקרטיה מחייבת לפעמים להגן על הכלל תוך כדי פגיעה בפרט, כך גם שיטת הפעולה של העיתון המסויים גורסת, ללא משוא-פנים ומאפשרת יחד עם זאת ביקורת כלפי תפיסה זו.

לעצם הביקורת שהיתה כלולה באלי-גוריה של חנוך מרמרי על "הכבוד האבוד של יענקל'ה בלום".

קודם כל האנאלוגיה. בדרך אסוסיאטי-בית ניסה חנוך מרמרי לקשור את פרשת הפירסום בהעולם הזה על "הטרדיה ב" מישפחת שפרינצק" (העולם הזה 2033) אל יצירתו של היינריך בל, הכבוד האבוד של קתרין בלום. אינני סבור שיש מקום לאנאלוגיה זו. אין כל דמיון בין שני המיקרים. להציג את העולם הזה כמי שרודף את יאיר שפרינצק או בני מי-שפחתו, זה הרבה יותר מאשר עיוות וסילוף. בעיקרה היתה פרשת עמירם שפרינצק דומה לעשרות פרשות אחרות. שניתן לק-רוא עליהן יום-יום בעיתונים. אלא שאלה

בירושלים נעצרה שושנה ספיר, בת 68, כחשודה ברצח בעלה, אברהם ספיר, בעק-בות מריבה שפרצה ביניהם. בחיפה הודה חיים רונדשווילי, באזני שוטר, כי רצח את אשתו על רקע של קנאה. ושוב בירושלים, נרצחה רחל גינה, אם לחמישה ילדים, בדקירות סכין-מיטבת. כחשוד ב-רצח נעצר בעלה.

בכל המקרים היו לנרצחים ולחשודים ברצח בני-משפחה, ילדים, נכדים, למרות שהם לא היו אנשי-מעלה אלא רק פשוטי-עם, קרוב לוודאי שגם להם יש מה שמכונה בפי חנוך מרמרי "כבוד-עצמי". יש להניח

כאשר הובא אלברט בוגל, שומר בידי השוטרים שהגיעו לדירה. ואילו אשתו מלמלה בעת שהובלה לבית-החר-לים המרכזי בעפולה: "אף אחד לא צריך להתערב בעסק הזה. זה עניין פרטי".

למחרת היום כתבו כל העיתונים, במדורי הכרוניקה שלהם, ידיעות בנוסח: "שומר ביוקנעם ירה באשתו אחרי שמצא אותה בתברת ירדן". הידיעה השתרעה על פני שלושה טורים, בעמודים האחרונים. איש לא יחס לה חשיבות מיוחדת. היא היתה חלק מהכרוניקה השיגרתית על פשיעה ואליומות ברחבי הארץ.

כאשר הובא אלברט בוגל, שומר בידי השוטרים שהגיעו לדירה. ואילו אשתו מלמלה בעת שהובלה לבית-החר-לים המרכזי בעפולה: "אף אחד לא צריך להתערב בעסק הזה. זה עניין פרטי".

למחרת היום כתבו כל העיתונים, במדורי הכרוניקה שלהם, ידיעות בנוסח: "שומר ביוקנעם ירה באשתו אחרי שמצא אותה בתברת ירדן". הידיעה השתרעה על פני שלושה טורים, בעמודים האחרונים. איש לא יחס לה חשיבות מיוחדת. היא היתה חלק מהכרוניקה השיגרתית על פשיעה ואליומות ברחבי הארץ.

חנוך מרמרי, הומאניסט וליברל, שכל פגיעה בכבוד האדם מקוממת אותו עד לכתובת רשימה סאטירית במדורו הקבוע בשבועון המסויים, לא הקדיש אפילו שתי שורות לעניין הכבוד האבוד של אלברט בוגל או אשתו אלגרה, מיקנעם.

פעם היו טעננו כי כל בני-האדם שווים, אבל יש כאלה ששווים יותר. עכשיו מס-תבר כי לכל בני-האדם יש הכבוד העצ-מי שלהם. אבל יש בני-אדם שיש להם יותר כבוד. ועל כבודם, אפילו אלה האחרונים צריך להגן במיוחד, אפילו אם הדבר מצ-ריך הסתה לרצח. כי מה הם חיי-אדם לער-מת כבודם האבוד של האחרים?

העיתונות גורשה יום יום בידיעות הגורמות אי-נעימות גדולה לאנשים רבים. בחדש שעבר בילבד, ארעו במדינה חמישה מעשי-רצח על רקע של קנאה. בנייה או חשדנות סתם. בנתניה רצח יואש עמר בן 70 את אשתו רחל עמר, בת ה-47, ברובה של המשמר הארוחי. ב-נתניה חשד פנסינר בן 65 באשתו, רחל רינגלשטיין, בת אותו גיל, כי בגדה בו. והוא הרג אותה בהלומות פטיש.